

A színek útjai és útvesztői

Rákossy Anikó kiállítása

BODONYI EMŐKE

MANK Galéria, Szentendre, 2018. IV. 18. – V. 18.

Szerencsére még sokan emlékszünk Rákossy Anikó festői debütálására, amelyre éppen Szentendrén, az egykori Művészteleni Galériában került sor 1991-ben. Az 1972-ben megnyílt galéria rendkívül sok fontos és legendás hírű, presztízsértékű tárlatnak adott otthont, szimbolikusan összekötötte a múltat és a jelent, emiatt Szentendre egyik kultikus helyeként tarthatjuk számon. A rangot jelentő kiállítások sorában Rákossy Anikó festőművészként való bemutatkozását az tette igazán feltűnővé és rendhagyóvá, hogy a képzőművészeti főiskolai tanulmányainak befejezése után tizennyolc-húsz évvel kezdett újra festeni, és a hazai közönség előtt egy önálló, teljes értékű festői anyaggal

és végig támogatta férje, Farkas Ádám szobrászművész alkotói munkásságának kiteljesedését. Élettere pedig az a legendás, szabadon lélegző Bükkös-parti kert lett, ahol a Farkas család ma is él. A felületes életrajzíró és olvasó talán elsikkad e látszólag eseménytelen két évtized fölött, és nem is gondol abba bele, hogy mennyire tudatos elhatározás állhatott mögöttük. Rákossy Anikó gondosan előtérbe helyezte a családi kötelezettségeket, ugyanakkor ösztönösen fenntartotta a képzőművészethez, elsősorban a grafikához fűződő tevékenységét, és ilyen módon sohasem hagyta elszunnyadni alkotói vágyát, ami az 1980-as évek legvégén végre kiteljesedhetett első festői kompozícióiban.

A világhoz igazodó békés és kiegyensúlyozott viszony az ember megjelenésében is nyomot hagy. Kezdő művészettörténész voltam, de még mindig előttem van, ahogyan Anikó megjelent sugárzó szépségű szelídségével és kellő határozottsággal a főtéri Kereskedőház 5-ös számú lépcsőházában egyik, állandóan cigarettafüstbe burkolt irodájában, a szentendrei művészeti élet kihagyhatatlanul fontos apró birodalmában. Itt egyeztetette első kiállításának és megnyitójának részleteit a Ferenczy Múzeum akkori munkatársával, Hann Ferencsel, aki amellet, hogy kritikusan és szatirikusan bírálta a rendszert, kiváló érzéssel vette észre a tehetségeket, támogatta a kortárs képzőművészetet. Első méltatójaként így fogalmazott Rákossy Anikó képeiről: „Ezek a festmények furcsák, és jó, hogy furcsák, nehezen köthetők archetípusokhoz.”

A kategóriákba valóban nehezen besorolható legelső művek lendületes, geometrikus jellegű, egyenesekkel és ugyanakkor ívekkel határolt, egymást átmetsző síkokból és azt kiegészítő festői felületekből építkeztek. Az ezt követő önálló tárlatok közül kiemelkedik az 1995-ben az Ernst Múzeumban rendezett kiállítás, mivel az itt bemutatott képek szerkezetessége kezdett feloldódni, a visszafogottabb, sejtelmesebb, szürkés-kékbe fojtott és barnával átítatott színviláguk pedig befelé tekintő, bolyongó lélekállapotra utalt, és belső tájak bejárására invitálta nézőit.

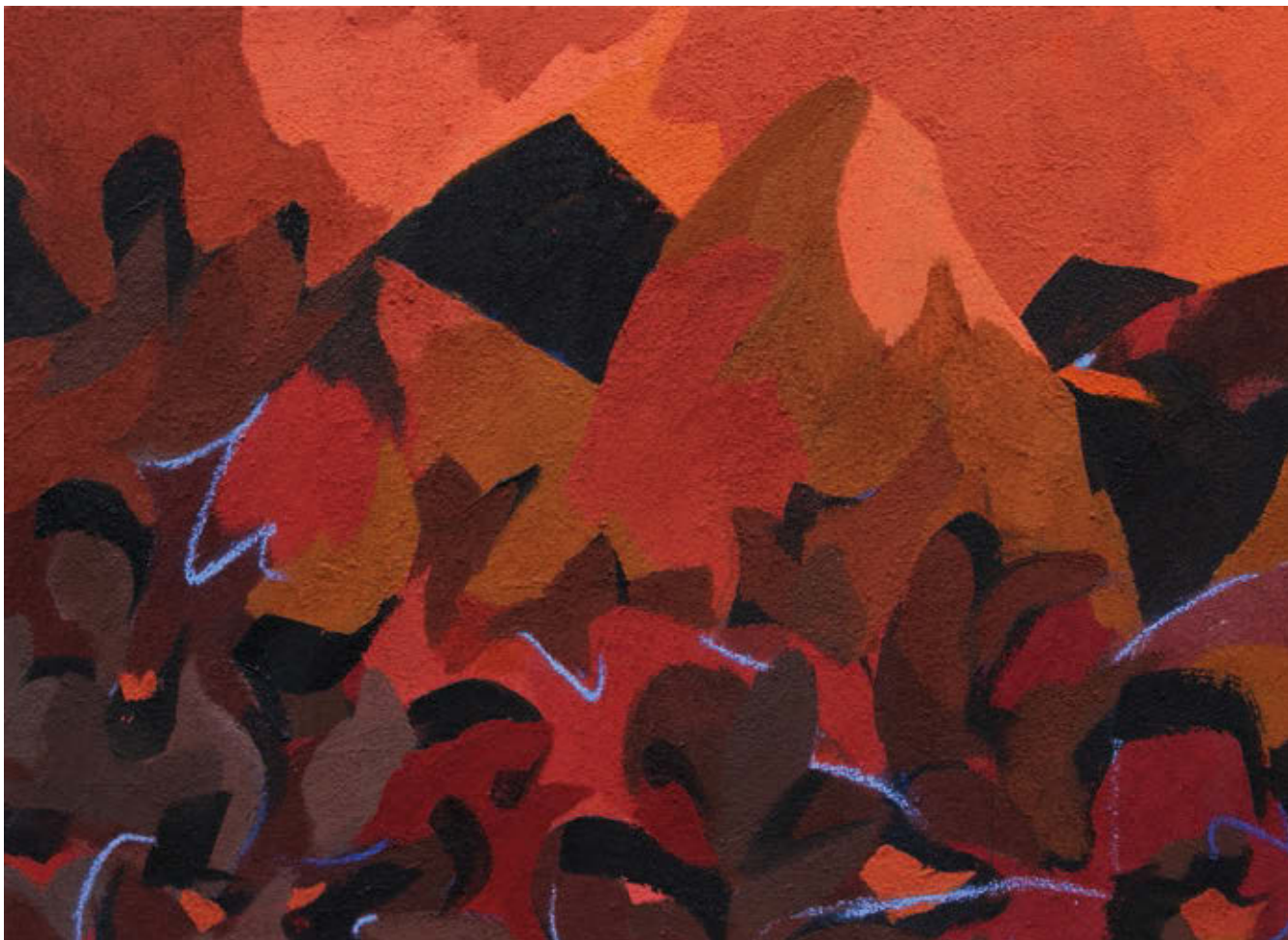
Az 1990-es évek második felében születtek meg azok a festmények, amelyeken egymáshoz hasonló kalligrafikus motívumok ismétlődtek egymás mellett és alatt. A gesztus most kisebb méretekre koncentrált, de a rendszerbe foglalt motívumsorok ritmikus képletei, a felszín alatti doboló ütemek sejtették, hogy hamarosan újabb alkotói korszakban tör elő az alkotást alakító belső erő.

foto: Fuzesi Barbara

RÁKOSSY ANIKÓ: *Parázs és zöld*, 2018, olaj, vegyes technika, vászon, 120×160 cm

jelentkezett. Addig illusztrációkat készített elsősorban gyermekkönyvekhez, melyeknek szereplői egyedi grafikáin és szitanyomatain is feltűntek, ezekkel rendszeresen szerepelt a szentendrei csoportos kiállításokon. Nem mellesleg ez alatt a húsz év alatt felnevelt két, idővel művésszé érett leánygyermeket,

Az 1990-es évek legvégétől a motívumok és a színfelületek fokozatosan kezdtek megnőni, kitágultak a képterek dimenziói. A mostani kiállítás kurátorának, Szepes Hédi művészettörténésznek a rendezését dicséri, hogy nagyobb egységbe helyezte a legújabb műveket, és korábbi alkotásokból is válogatott. Így összefüggésében láthattuk, hogy az elmúlt évtizedekben egymás után készültek a kisebb és nagyobb méretű, de egyaránt monumentális hatású művek. A puha, organikus formák, a széles ecsetvonások, a művész színvilágát alapvetően meghatározó izzó vörös, mély tűzű barna, világosszürke színeket gyakran egészítik ki vagy váltják fel a kék, zöld, sárga faktúrák.

A kavargó, mozgással és léttel teli festmények, amelyeken a mélyülő tér hol kinyílik, hol megbújik a felszín alatti rétegekben, olyan természeti jelenségekre emlékeztetnek, mint a szélfúttá, hullámok csapkodta tengerparti sziklák, az ég felé törő hegyormok, a szárnyaló madarak röpte, a lángoló tűznyelvek tánca, az őserdők titokzatos, színes, morajló világa.

Talán van annak a jelentősége, hogy amikor Rákossy Anikó alkotás közben a szentendrei műterméből kitekint, akkor mindig az eget látja. Ez a folyamatos felfelé tekintés kompozícióit is meghatározza, mert a felemelkedés, a zuhanás és felszállás, az örvénylés és a szakadatlan köröző mozgások egyaránt feszítik vásznait. Drámai és lírai hangulatú tájlátomásainak kifelé ható feszültségét alkotójuk intenzíven befelé forduló elmélyedése teremti meg. A szélesen húzott, absztrakt alakzattá szervesülő gesztusok,

RÁKOSSY ANIKÓ: *Kék reflexek*, 2018, olaj, vegyes technika, vászon, 80×120 cm

a kalligrafikus motívumok, a lélegző nagy színfelületek a mindent átható, a természetet és az életet meghatározó energia, az életerő hordozói, ilyen értelemben Rákossy Anikót a 20. század egyik legjelentősebb művészettörténésze, Herbert Read által definiált vitalista művészeti irányzat folytatójának tekinthetjük.

Mindig is úgy gondoltam, hogy Rákossy Anikó világnézetét két sarokpont képezi: a családi értékek iránti elkötelezettség és a természethez fűződő különleges kapcsolat. Mindezt azonban kiegészíti az a kitartó munka és az a cselekvő szeretet, amelynek nyomait újabb és újabb festményei őrzik.

RÁKOSSY ANIKÓ: *Sárga reflexek*, 2018, olaj, vegyes technika, vászon, 100×140 cm

